

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Arad, 1933. VI. 21.
II. évf. 18. sz. — 20 lei

TARTALOM:

Leméretett és könnyűnek találtatott a négy-
talmi paktum. — A névtelen katona mondja:
»Nem kell hőskultusz, — béke kell! — Így né-
zünk ki! Munkanélküli, aki négy leivel nekivág
a világnak, — emberek akik kilépnek az élet-
ből, — szabadalmaztatlan ötlet a mindennapi ke-
nyerre valóra. — Intellektuális lapdajáték Hit-
lerrel a német napisajtóban. — Figura a kol-
doni konferencián. — Bomba robban, az erőszak
lurái száguldanak végig Ausztrián. — Éhezetté és
fogházba juttatta az arany. — Hat nyelven beszél
maturája van és mégis lehengerelte az Élet. —
A kalapács tragédiája. — Mi lesz veled ember-
ke? Érettségi — cukorlopásból. Három tragikus
haláleset Aradon. — Teljes üzembem az Ástra-gyár.

Segesvári szövetgyár
vezérképviselője:

Vajda Béla

ARAD,
Bul. Regina Maria
Str. Alexandri
No. 1.

Pintér & Co.

tükörgyár és üvegsiszolda. ARAD, Strada IOAN CALVIN 39.

Belga kristály-tükör. — Mindennemű csiszolt üvegek, hajlitott üvegek. — Modern üvegsillárok. — Állandó raktár mindennemű bel- és külföldi üvegekből. — Mélyen leszállított árak!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztestviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, Tg-Mureș

Leméretett és könnyűnek találtatott a négyhatalmi paktum

(Beküldött kézirat)

(Arad.) Ha a szerelmes ifju nemtud célt érni szive választottjánál, versbe szokta keservét kiönteni. Ha államok reménytelenül epe-
 deznek a béke után, nemzetközi egyezményekben foglalják vágya-
 kozásukat. Rímek és paragrafusok egy-
 aránt türelmesek, ártatlanok, sőt az esz-
 tétikai forma vonzóerejét sem nélkülözik,
 de a sex appealt mégsem pótolják. Any-
 nyit azonban a legrosszabb vers és pa-
 ragrafusfaragó szerelmeztől is el lehet
 várni, hogy valamelyes új érzést vagy
 gondolatot préseljen a szavakba, ame-
 lyekkel szerelme tárgyát meg akarja hatni.

Abban a hatstrófás ódában, amelyekben a négy hatalom a meg-
 értésről és együttműködésről áradozik,

nincs egy mondat, nincs egyetlen szó, amely több re-
 ménytelenség kecségetne a nemzetközi béke biztosítására,
 mint akár a Népszövetség alapokmányai, vagy a Kellogg-
 egyezmény.

Régi törvényeink gyűjteményében, se szeri, se száma a törvé-
 nyeknek, amelyekben a király igéri, hogy a régebbi, azonos
 tárgyú törvényeket tiszteletben fogja tartani. Arról természetesen
 nem esett szó, hogy mennyivel ér többet az új ígéret, mint a
 régi de a törvénnyel biztosított törvény mindig azt bizonyította,
 hogy a törvény tisztelete gyenge lábon állhatott. Górcsővel se
 lehet különbséget fölfedezni a Népszövetség egységokmányának
 bevezető sorai és a paktum 1 szakasza közt, amelyekben

„a magas szerződő felek” egyaránt ígérik az erőfeszí-
 tést, hogy „az összes hatalmak közt a béke fenntartá-
 sára a hatásos együttműködés politikája alkalmaztassék”.

Ígérik a 2. szakaszban, hogy minden javaslatot „megvizsgál-

nak", amely alkalmas arra, hogy a népszövetségi egyesség-
okmányban a területi épségre, a háborus támadás elhárítására
és az alkalmazhatatlanná vált szerződések „ujabb megvizsgálá-
sára” vonatkozó rendelkezéseknek „megfelelő hatályosságot biz-
tosítson”. Igaz, hogy mindezt a kötelezettséget már vállalták a
népszövetségi alapokmányban, igaz, hogy a paktumot kötő ma-
gas szerződő felek” tagjai a Népszövetségi Tanácsnak, amely végre
is hivatalból öröködik a népszövetségi szerződés megtartásán, sőt
igaz az is, hogy az „ujabb megvizsgálásnak” a „megvizsgálása”
még csak nem is hangzik valami értelmesen, mint ahogy az, aki-
nek nincs mondanivalója, rendszerint zagyván szokott dadogni,
mégis

a „magas szerződő felek” úgy tesznek, mint a vásott
gyermek, akik ismételve motyogják, hogy „jó leszek,
jó leszek,

mert ha ők nem is biznak saját ígéretükben, legalább remélik
hogy szülőik — ez esetben népeik — el fogják azt hinni. Végül
pedig arra kötelezik magukat a 3. és 4. szakaszban, hogy meg-
tesznek minden erőfeszítést a leszerelési és a világgazdasági kon-
ferencia sikerének biztosítására, sőt, ha a leszerelési értekezlet
sikertelen maradna, azt „egymás között ismét megkezdik és ily-
módon biztosítják, hogy e kérdések a megfelelő uton oldatnak
meg”.

Hogy Nubia párduca nem szül gyáva nyulat és hogy
konferenciák csak konferenciát, nem pedig leszerelést
szülnek,

azt igazán nem volt szükséges a négyhatalmi békeódában bizo-
nyítani. Feltehető, hogy európai káosz még akkor sem vált volna
sötétebbé, ha Mussolininak az utolsó pillanatban nem sikerül Hit-
lert hosszas és költséges telefonbeszélgetésben reábirni, hogy az
ódát mint társszerző jegyezze. Ha a jó öreg Kalchasz még élne,
a béke oltárára letett e szóvirágkoszorút ismert kupléjával üd-
vözölhetné: „csak virágok, csak virágok”, de Európa népei ma
igazán nincsenek oly operetthangulatban, hogy a nagyképű szavak
e színjátékában megnyugvást találhatnának.

Szinte szánalmat keltő látvány, minő erőlködést fejte-
nek ki a mindenkor hatalmon lévő kormányférfiakat
fenntartás nélkül tisztelő sajtóorgánumok, hogy a négy-
hatalmi paktum száraz citromából édes limonádét pré-
seljenek a közhangulat megnyugtására.

Mert, ugyebár, a nyugtalanság, a bizalom hiánya a gazdasági

Hotel Dácia

legelőkelőbb kávéházával és
éttermével Arad legjobb
közönségének találkozóhelye

Glausius-jazz!

Glausius-jazz!

válságnak és a háborus veszedelemnek egyaránt közös forrása. Ha azonban a harangzugás és az imádkozás se éppen alkalmas eszköz, hogy a vetést fenyegető vihar sötét felhőit eloszlassa, hat darab, rosszul szövegezett, üres körmondattól ily eredmény még kevésbé remélhető. Sőt ellenkezőleg, aki a dinamitládák, mérges gáztartályok és ekrazitbombák közt nyugtalanul hanykolódó bugrisnak azt énekli, hogy „tente baba, tente, aludj csak csendesen, mert a békeszerető, jó Duce és az erőszaktól irtozó Adolf bácsi most már örködnék nyugalmadon“, az rosszabbul szolgálja a béke ügyét, mint a nyílt háborus uszítók. De a *good-will*, a jó szándék, amely a kapitalizmusnak szocialista őrangyalát: az angol miniszterelnököt vezérelte, talán mégis csak elismerést érdemel? Kétségtől, azonban szomorú történelmi tapasztalat, hogy

a háboru poklába vezető ut örök idők óta békeszándékkal volt kövezeve.

Alig volt megállapodás a 843-ban kötött verduni békeszerződés óta, amelyben a „magas szerződő felek“ az örök időkre szóló rendületlen bébeszeretetükről ünnepélyes prózában ne áradtak volna. De

egy se akadt, amely megakadályozta volna őket abban, hogy alattvalóikat ne küldjék a tulvilági örök békébe, ha gazdasági vagy hatalmi érdekből azt szükségesnek vették.

Még az istenbéke (*treuga Dei*) sem nyújtott több biztosítékot. (Nys: *Droit de la guerre* 114). Háboru esetén minden garanciális szerződés „papironggyá“ foszlik, aminőnek Bethmann-Hollweg a világháboru kezdetén a Belgium semlegességét biztosító egyezményt keresztelte. Még a reakcióban egységes Szent Szövetség sem tudta Európa békéjét megóvni, —

mi várható tehát attól a paktumtól, amelyben a demokrácia jóllakott bárányai szövetkeznek a fasizmus falánk farkasaival, hogy az állatvilágot lebeszéljék — a husevésről.

Igaz, hogy a békeóda nem örökre, hanem csak tíz évre zengi a béke dalát, de hiheti-e az, akinek józan ítélőképességét még nem bénította meg véglegesen a nacionalista sajtó, hogy a „magas szerződő felek“ a következő tíz évre másra fogják használni, mint amire az elmúlt évtizedet használták?

Ha hisztériás nacionalista őrjöngés „vezérei“ igazán a béke atmoszféráját akarnák eléltészíteni, akkor miért itatják át nyájtömegeik gondolat- és érzésvilágát a militarizmus mérges gázával, mért akarják a nácik „futó szalagon“ gyárilag kitermelni a hadsereget?

Természetesen csak védekezés céljából. Ép ésszel ugyan nem tehető föl, hogy Franciaország el akarná foglalni Hannovert és Lombardiát, vagy hogy Csehoszlovákia Szászország megszállására vágynak, de a diktatúrák vezéreinek nem azért van rossz lelkiismeretük, hogy ne igyekeznének azt a „védekezés“ báránybőrébe

bujtatni. Akármily korlát is egyik vagy másik, annyi esze mégis van, hogy ne kürtölje ki hangosan támadó szándékát, hanem célszerűbbnek látja, hogy a frázistól kongó békeórákat ellenjegyezze, amiért a költői alkotásokat mindig méltányoló sajtó máris sietett Mussolinit az „európai béke megmentőjévé“, Hitleret pedig, aki néhány hónap előtt még „kótyagos mázolólegény“ volt, „megföntoltan bölcs államférfiúvá“ előléptetni.

Fasiszta diktátorok békeszeretetének megítélésében azonban nem az exportnak szánt óda, hanem a belföldi cselekedet tesz számot. Mindaz pedig, ami a diktatúrákban történik, nem a békét, hanem a háborút készíti elő.

Ennélfogva

a négyhatalmi paktumnak annyi gyakorlati értéke sincs, mint a papirdarabnak, amelyet a „magas szerződő felek“ autogramjukkal tettek hasznavehetetlenné.

Sőt voltaképp teljesen érdektelen a képes lapok közlése is, hogy Mussolini miként fogta a tollat, vagy von Hasselt milyen világtörténelmi nagyképet vágott, amikor ezt a tartalom nélküli stílusgyakorlatot, a tehetlenségnek a tehetségtelen megnyilvánulását aláírta.

Akármily unalmasan hangzik is: a békét nem a hozzá intézett őszinte vagy hazug szerelmi önlengések, hanem egyesegyedül a nemzetközi demokrácia biztosíthatja, amelynek pusztán léteiből a béke magától értetődő szükségszerűséggel következik. Nem csak azért, mert, amiként Bismarck mondotta, „a többség rendszerint nem hajlamos a háborúra“, nemcsak azért, mert a sovíniszta uszítással csak a demokrácia tud szembeszállni, hanem főleg azért, mert egyedül a gazdasági demokrácia bírja megghusítani a harácsolási célt, amely a háborus uszítók lelki mozgató ereje.

Nincs okunk azon kétségbeesni, hogy a demokrácia nemzetközi győzelmének ügye ma látszat szerint rosszul áll. Tömegpszichózisok akadtak a múltban is. Így Franciaország a 16. század végén egy éhségjárvány hatása alatt az emberek ezreit ragadta magával a *lykanthropia*, az a félelem, hogy a boszorkányok őket állattá fogják változtatni, aminek megelőzésére üvöltésszerű ugatásban törtek ki a földön hemperegve vadállatszerűen viselkedtek. Utóbb mégis rájöttek, hogy üvöltés az éhség csillapítására alkalmatlan és hogy vezetőik őket nem farkassá, hanem lová tették. Ma már erről a „mozgalomról“ csak a tömegmeglélektan kutatói tudnak és joggal feltehető, hogy a lykanthropiához ezidő szerint hasonló tömegjárványok sem fognak mélyebb nyomot hagyni a kultúremberiség történetében, amely Hitler vagy Göring urak eltérő véleménye ellenére is egybeesik a demokrácia föltartóztathatatlan diadalának történetével.

y—m

Kiváló minőségű tölggy és
müuton szárított bükk

parketta

előnyös
árban

Kornis Testvérek r.t.-nál

Arad Strada Alexandri 1. — Volt Salacz-ucca — Telefon 501.

A névtelen katona mondja :

»Nem kell hőskultusz, — béke kell!«

(Arad). A névtelen katona a világháboru áldozatainak megszemélyesítő szimbóluma, tizmillió halott nagy egybeforradása. Tiz millió halotté, akik ott nyugszanak Verdun erődei előtt, a mazuri mocsarakban, a Piave deltájánál, a Kárpátok hágói mellett és a Gallipoli öblének partján. Tizmillió halott, akik, ha beszélhetnének, bizonyára nem kérnének a szerete a világon mindenütt folyó hőskultuszból. Az ő számukra csak egy jelenthet siri nyugalmat, emlékük számára csak egy adhat megbecsülést: ha a népek és hatalmasok mindent elkövetnek, hogy a szörnyű vérengzés soha-soha többé meg ne ismétlődjék. Így kell és ezzel kell megbecsülni az ismeretlen katonát, mindengyászoló anya elveszett fiát, minden sirató asszony meggyilkolt élettársát. Ez a *cselekvő békeszeret, ez az igazi kegyelet*, több minden fényes ünnepségnél.

De ez a tizmillió élt is valaha, élt olyan körülmények között, amelyek megcsufolásai az embernek, mint a teremtés koronájának. Élt róka'yukakban, éhesen, tetvesen, betegen, lába lefagyott a hidegben, élt örök halálérzetben, öt percről öt percre meghoszabbított életet. *A névtelen katona, a frontkatona.*

Éppen azért nem helyes, visszatetsző és mindenkiben, aki e sorsnak részese volt, keserű érzéseket kelt, ha egy-egy kiváltságos helyzetben levő ember, aki kiváltságos helyzetéből folyólag a háborút parancsnokságoknál harcolta végig, a frontkatonát ünnepelvén — mindegy az hol: Berlinben, Párisban, Bukarestben vagy Budapesten — a generálisok felé fordul és összeméri a gránát, a lángszóró, a tank, a gáz, a mocsár és a tifusz szenvedéseit azzal a „hősiesség“ gel, amely ugy nyilvánult, hogy ez vagy az a zseniális tábábornok *akarataival* állt helyet a harctéren, hogy megin-gathatatlan volt és legszemélyesebben írta alá a parancsot, hogy ezt vagy azt a vonalat tartani kell. Ezt a legszemélyesebb parancsot azonban valahol jól hátul írták, ezt a legszemélyesebb parancsot azonban egészen elől, a tűzvonalban hajtották végre szintén a legszemélyesebben. Nem fűtött szobában, nem szárnysegédi asszisztenciával, nem abszolút biztonságban, ez a legszemélyesebb parancs félmeztelenül, rongyosan, kiéhezve, járványtól agyongyötörve találta a hőso-
ket, akik hősök voltak, valóban hősök, mert megmutatták az elképzelhetetlent, hogy meddig mehet az ember a saját élet-körülményei összeszorításában, veszélyek, bajok, halálirtás elviselésében.

Ha csöndesek azok, akiknek a háboru ilyen nagy szereplésre és történelemcsinálásra alkaiom volt és akik ráadásul még rosszul csináltak történelmet, — hallgat a front-

katona és hallgat az itthon éhezõ Hinterland emlékező szava is.

De ha kihívják, ha provokálják, meg kell mondania, hogy soha olyan élesen ketté nem vált a bebiztosítottak kis csapata és a halálbaleszülők millióinak serege, mint éppen 1914-tõl 1918-ig.

E sorok írõja emlékszik, egyszer a front mögött Máramárosszigeten, a „Feldkino“-ban bemutattak csatajeleneteket és valahányszor egy-egy bomba robbant, egyik-másik vén törzstiszt úgy köszöntötte, hogy „bumszi“. Ámde ezek a bombák a valóságban embereket téptek szét. És a legszemélyesebb parancsírõval nem szabad összehasonlítani az a legszemélyesebb parancsvivõt, aki drótakadályok között és gépfegyvertüzbõn, hasoncsuszva, sárosan, véresen jutott el a zászlóaljtotól a rajvonallig.

Nem kell hõskultusz, *béke kell*, amelyben ezek a kiváltságos, szerepelni szerető urak is valami békés foglalkozást keressenek maguknak! De ha valaki megpróbálja ezt a hõskultuszt ápolni, akkor legyen izléses. Hagyjon békét a legszemélyesebb kezeknek, a vezéreknek, a hõs generálisoknak és fordítsa szemét azok felé, akiknek nincs több szemük. figyeljen azok szavára, akik megnémultak és emlékezők azokról, akik feketére fagyva védték az állásokat. Gondoljon a halottakra és hallgasson szerényebben és csendesebben azokról, akik a halálnak ezt a szörnyü aratását biztos balkonról nézték végig.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Igy nézünk ki!

Munkanélküli, aki négy leiel nekivág a világnak, — emberek, akik kilépnek az életbõl, — szabadalmazatlan ötlet a mindennapi kenyérre valóra

(Arad). Világkörüli utazásra indult egy aradi napszámosember 56 esztendővel meg tarisznyával a hátán. A tarisznyában fél kiló kenyér, zsebében négy lei volt. Így vágott neki a világnak, hogy megkerülje a földgömböt, mert kicsiny lett neki Arad és az élet, minden, ami körül fogta. Szük lett neki a szegénység börtöne, amelyben — õ maga

mondta — négy esztendő óta raboskodik, négy esztendő óta vár munkára, kenyérre, amelyért szívesen megdolgoznék, de nem jutott neki más, csak morzsa, népkonyha, a sorbaállítás hig rántottlevesért, nem jutott neki más, mint a szomorú hajlék, amelyben négy esztendõn át várta a munka napfényét. Most elindult roskatag cipõben, rongyos ruhában, hogy megbirkozzék az országutakkal. Azt mondja: népfelkelõ volt és

egyszer már elindult ilyen világkörüli utra.

de az könnyebben ment, mert gondoskodtak a kenyéréről, a ruhájáról és még zsoldot is kapott. Akkor vonaton vitték a vér és a halál világgörülű utjára és a halál útjáról visszakerült népfelkelő most újra nekivág és azt mondja csüggedt, szomoru fejjel, hogy nem tudja, visszatér-e az utról, amelynek céljaként a hajszolt kenyér lebeg előtte.

* * *

Öngyilkossági járvány lépett fel újra. A lapok tele vannak az öngyilkosságok szomoru hireivel: felvágta az ereit, a vonat elé vetette magát, mérget ivott, felakasztotta magát és így tovább. Rajzanak a szomoru két sorok az újsághasábokon és ezekben a két sorokban emberi tragédiák sötétlenek. Napsugár fénylik és virágosak a fák. Szédítő illatok usznak a levegőben. Harsan az élet... De akinek nincsen kenye-re, aki előtt fekete örvény a holnap, akit gondok emésztene-k, azok mindebből semmit sem látnak és semmit sem hallanak, azok számára bevé-gződött minden, mert nincs ere-jük újra kezdeni... Pedig kellene, hogy mielőtt elindulnak az utolsó utra, még egyszer számvetést csináljanak. Kellene, hogy újra kezdjék. Másképpen, jobban, értelmesebben. Kellene, hogy a halál utja helyett az élet útjára lépjenek, mert nem igaz, hogy nincs útja az életnek és a szabadulásnak. Van! Csak az emberek nem látják ezt az utat és kevésbbé félnek a haláltól amely pedig megváltaná őket.

Az éhség ötletessé tesz, ime a példa: Aradon ujabban az a „divat“ kapott lábra, hogy be megy a szegény asszony a szomszédokhoz és azt mondja: kérem, tessék nekem kölcsönadni egy üveget, a férjemnek viszek ebédet és szeretném egy kis borral is meglepni, de nem hoztam magammal üveget; visszafelé jövet biztosan behozom... Adnak neki, hogyne adnának. A szegény asszony azután az üveget beteszi a kosárába és tovább megy egy házzal. És megismétli tizszer, huszszor is a kölcsönző jelenetet. Aztán = eladja az üveget egy-két lelével és valami mégis csak jut az asztalra. Az ilyen ötletek per-sze elvesznek. Honnan tudná a szegény asszony, hogy van szabadalmi hivatal és ha tudná, honnan venne pénzt, hogy a szabadalmat bejegyeztesse és ötlete így törvényes védelmet nyerne. Hogy az ötletben turpisság is van és a turpisságot nem védheti törvény? Ugyan kérem! Hát akkor miből lettek a nagy vagyonok?

JÉGELŐFIZETÉS és rendelés a legelőnyösebb

REUSZ jéggyárban

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 33. TELEFON 141.

Intellektuális lapdajáték Hitlerékkel a német napisajtóban. — Hitlernek elég az írott betű, de nem törődik azzal, mi van mögötte

Hogyan bunkózták le a berlini film-mágnásokat. — Agitáló emigránsokat propagál Hitler új laibzsurnálja

(Arad). Az elhamvadt Reichstag egyik baloldali képviselője így kiáltott fel, amikor Hitler Adolf sajátos figuráját monoklikusan megpillantotta a szónoki emelvényen:

— Ezt az önmagával meghasonlott mázolósegédet a benne rejlő ellentétek fogják felfalni.

Ugylátszik, hogy a dicsőséges hatalom görögtüzénél melegedő náci-vezér talán öntudatlanul érzi, hogy sorsa a korai elmulás, mert csak ezzel magyarázható, hogy amint az a napisajtót is bejárta — a hall-

hatatlanság utáni sovárgásnak ez az ördöge már földi porhüvelyének elhantolásáról is rendelkezett, mondván:

— Egyszerű sirkövet óhajtok, amelyen csak annyi a felírás: „*Hitler Adolf*“.

Mennyi ostoba gőg, milyen szégyenletes emberi hazugság az akarásnak és a valóságnak milyen fondorlatos ellentéte rejtőzik ezen szerény óhaj mögött!...

Mindez azonban csak egy kis jellemző epizód azoknak a nagy ellentéteknek a sorozatában, amit Hitler Adolf és társai a kétségbeesésében megzavarodott orientációju német nép számlájára elkövettek és minden valószínűség szerint a jövőben is el fognak követni.

Például:

A modern technika összes vívmányaival dolgozó német propaganda a hatalom birtoklásában, ugyyszólván az első pillanatban rákönyökölt otromba vasmancsaival a sajtóra. A Mosse cég tulajdonát képező „Berliner Tageblatt“, — amely a kapitalista értelmiség népes, de főleg Náci szempontból értékes tömegeknek a „laibzsurnálja“ — szurt szemet elsőnek. Egy szép napon megjelent a hír, hogy Mosseék megunták a Berliner Tageblatt évi profitját és azt a német haza oltárára szánt áldozatként a horogkeresztesekre hagyományozták, vagyis önszántukból eladták a lapot.

Huszonegy óra múlva maguk Mosseék cáfolták ugyan a hírt a Berlinerben, de ugyanezen a napon emigrált Theodor Wolf, a lap külpolitikai rovatának szerkesztője, akinek szellemi tekintélyét a Berliner ugyyszólván a homlokán viselte.

— Itt mégis csak történt valami — gondolhatták az olvasók, de azért senki sem mondta le a lapot, ellenben megnyugodott abban, illetve később tudomásul vette, hogy laib-

zsrnálja külpolitikai súlyával támogatja Hitlert, különben pedig bölcsen ellhallgatja, hogy mi történik ma Németországban és legfőljebb arról számol be, hogy mi nem történt még meg a III birodalom kiépítése érdekében.

Tehát a kecske is jól lakott, a káposzta is megmaradt: Hitlernek a Berliner Tagblatt, hatalmas táborával együtt és az olvasó mégis csak időnként érzi a hasábokba csomagolt keserű Hitler-szellemi pirulákat. Viszont a furfangos kancellár és eszmetársai nem is akarnak mást, minthogy úgy hozzászoktassák a népet, kapitalista értelmiséget a keserű májizhez, hogy rövidesen minden epe cukorrá váljon bennük.

Mármost a Berliner Tageblatt megkezdte a munkát. Az európai kulturbotránnyá dagadt könyvégetésről így számolt be:

— Öntudatos ifjuságunk máglyákra helyezte az emigrációba került német írók szellemi termékeit. Harmincezer könyvet égettek el a diákok.

És most jön a nagy kérdés! . . .

— De vajjon tudják-e, ismerik-e ezek az ifjak azoknak a könyveknek a tartalmát, tudják-e, hogy azoknak szelleme mennyiben volt káros a harmadik birodalomra? . . .

A Berliner Tageblatt olvasói kiválóan ismerik a Hitler köré csoportosuló német ifjuság lelki beállítottságát, tehát tudjuk azt is, hogy a máglyahalált halt szellemi termékekből az ilyen beállítottságu agyvelő mit sem képes felszini. Ha meg nem tudják, hogy mit tettek, akkor meg van a bübre a feloldozás.

Tehát a máglya eleget tett kötelességének. A Berliner Tageblatt eleget tett kötelességének mindkét irányban. Megirta, hogy szellemi termékeket megsemmisítettek és viszont urakat, akik szimpatizálnak ezekkel a szellemi termékekkel megnyugtatták: hiszen ez csak egy Jugendstreich volt, mert nem nem tudják, hogy mit tettek.

Hitler szelleme azonban szépen a háttérben marad és a lap arról nem nyilatkozik, hogy Hitler és kormánya a beszámíthatóság milyen fokán rendezték meg a könyvmáglya szoárét.

Egy másik eset:

Hitlerék nagy takarítást rendeltek el az árja fajban. A nagy handabandázás során a fajelmélet vasbunkójával úgy fejbevágtak véletlenül egy pár film-mágnást, hogy azok most véres fejjel szaladgálnak Berlinben. Azoknak az „előfizetőknek“, akik évente busás szubvenciókkal támogatták a lapot, védelem és elégtétel kell. A Berliner Tageblatt erre is megtalálta a formát:

A lap néhány nappal ezelőtt egy elmélkedő cikket közölt. Miután a zsidó és általában nem árja színészek eltávolítása után ugyszólván az egész német filmgyártás leállt A lap emlékezteti a Berlinben és Münchenben Hitler jóvoltából koplaló szerencsétlen német filmszínészeket és filmrészvényeseket, hogy milyen jó is volt, amikor a haldokló

gazdasági élet dacára gurult az arany a német filmvállalatok körül, kerestek a színészek, de egynéhány statisztáló munkanélkülinek sem volt panaszkodni valója.

Ki vagy mi lehet annak az oka, hogy a film-mágnások véres fejjel szaladgálnak a III. birodalomban. A filmszínészek részben éheznek, részben önmagukat emésztik...

Csak nem Hitler és társai? Hát azt nem!... Hitler nem lehet ilyesminek az oka. Hitler csak annak lehet az oka, ha valakire, vagy valakikre jó járul a harmadik német birodalomban. A Berliner Tageblatt szerkesztője súlyos dilemma elé kerül. Meg kell védeni a film-mágnások érdekeit, de nem szabad bántani Hitleréket sem.

Megint csak a zsidókat és nem áriákat kell előrangtatni. Ime: A Berliner Tageblatt szerint nem azért állt le a német filmipar, mert Hitlerék mindenkit eiüldöztek, aki az európai filmközönség szívéhez, illetve zsebéhez férközött, hanem a gondolatsorban ugranak egyet és megállapítják, hogy azért ez a nagy mozdulatlanság a német filmpiacon, mert az emigrált zsidó és általában nem ária származású művészek olyan hálátlanok és szemtelenek, hogy most párisi, prágai és zürichi filmateliekben vállaltak angársmant.

A Berliner Tageblatt tehát szóvá tette a német film-mágnások sérelmét, megsiratta az éhező, nélkülöző ária művészeket is, de egyben beigazolta, hogy Hitlernek mennyire igaza volt, amikor elrendelte az idegen elemek eltakarítását.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De nem kevésbé érdekes és tanulságos a Berliner Tageblatt apróhirdetés rovata is. Ez a rovat a hitleri judicium nélküliség illusztris bizonyítéka lett.

A kancellári székben trónoló monoklis mázolósegéd menydörgött és villámlott, amikor az emigránsok külföldi „aknamunkájáról” beszélt, amely alá akarja ásni a parádicsomnak bekonferált harmadik birodalmat.

— A német népnek meg kell mutatni az öklét, — a német nép nem türheti tovább a „garázda zsidók” és „gaz bolsevikok” gyalázatos agitációját, — a harmadik birodalomban ujjá született fajtisza nemzetség majd így... meg úgy... Szóval Hitler diktálta a népnek a gyűlölet tempóját.

Az egész nép horogkeresztes tisztelgésre emelt karral bosszút esküdött az emigránsok ellen és mégis néhány nap mulva ilyen apróhirdetések láttak napvilágot a Berliner Tageblattban:

„Wilhelm Stützman Berlinből emigrált ügyvéd közli,

	<h2>Városi kávéház</h2> <p>Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás. Elkülönített játéktérmekek. — Szeparált bridgeszalon. — Esténként parkettánc. — Aradváros közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye. Tulajdonos: HAGYÓ JÓZSEF</p>
---	---

hogy Párisban a Rue Poisson 10 szám alatt osztogatja destruktív jogtanácsait mindazoknak, akik Párisban emigrálnak“.

Vagy: a párisi Hotel de Vest arról értesíti a Németországból kiüldözött „zsidókat“ és „bolsevikokat“, hogy ott kényelmes szoba, fürdőszobával és telefontal várja őket. Az ilyen millió mégis csak többet nyújt, mint a Moabit egyik kényelmes cellája, vagy Hitleréknek internáló tábornak nevezett kinzóvárai, valamelyik hegy tetején, amely a maga ódon külsejével vissza álmodja a rablólovagok korát, annak minden borzalmával együtt.

Hitler is álmodik, vissza álmodja a multat és talán titokban a komolykodó monokli leesik a szeméről örömeiben, amikor a Berliner Tageblattot olvassa — hogy neki, a mázolósegédnek sikerült elérni, hogy egy ilyen szép, komoly nagylap tulajdonosa lehessen; irányítsa és engedelmességet parancsolhat a német zsurnalisztika óriásainak.

Hitler és társai azonban a felületes újságolvasók közé tartoznak — nem olvassák el az apróhirdetéseket. Pedig már a saját lapjuk is megírta a sorok között, hogy ezt a megbomlott idegzetű mázolósegédet a szomorú, sötét és ostoba arckifejezés és az elegáns, csillogó értelmet szugeráló monokli közötti ellentét fogja feifalni.

Sós Aladár

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jellinek József mint férj, a maga és családjá nevében, öz. Kertész Adolfné mint anya, Kertész Sándor, Kertész Gizella férj. Hacker Jenőné mint testvérei, fájdalomtól megtörtén tudatják, hogy hőnszeretett neje, a legjobb gyermek, testvér és rokon

Jellinek Józsefné szül. Kertész Elza

folyó hó 15-én reggel elhunyt.

A megboldogultat Szegedre szállítottuk és az ottani zsidó temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Arad, 1933. június hó.

Minden külön értesítés helyett.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Figura

a koldus razziáról

(Arad). A pénteki ócskapiac igen vegyes közönsége nagy csoportokban nézdegél, helyenként pedig szenvedélyes indulatossággal tárgyalja a „még mindig magas“ árakat. A beszédet csak akkor hagyják abba, amikor megszólal közöttük a szájharmika. Alacsony, megtört, idősebb férfi játszik a kezdetleges hangszeren. Bajuszában sárga, vörös és ősz szálak, haja fehéren takarja áttetszően sárga fülét. Szürke sapkájának ellenzőjében a sok fogdosástól a kemény papir eltörött, éppen a közepén és ez ujdivatu furcsán szögletes alakot kölcsönöz fejének. Sárgára használódott kemény gallérjában szétkunkorodó szálakkal nyütt nyakkendő lefeg. Málladozó ruhája a térdénél, a megkopott szövet alatt, nagy folton mutatja a test színét. Játéka közben megindító szomorúsággal mosolyog.

Maga az elhasznált ember.

O, hogy recseg, zümmög, sipit és drummog ez az öreg foghijas szájharmika. Milyen zörgő félhangok, milyen fisz-tulás sipítások törnek elő belőle. O, hogy jajgat ez a hang, amelynek magassága is csak mélységet jelent, milyen fáradtan zokognak a régi slágerek: *Jámbó, jámbó... Darumadár fent az égen... a Stitu... meg az uncili smuncili...*

— Hü, de régi nótái vannak!

— Ez még kérem abból az időből van, amikor én adtam pénzt azért, hogy hallgasson, — feleli csendesen, aztán leveszi fejről a sapkát és kéregetni kezd. Alig néhány lejt kap, amikor megjelenik a színen a rendőr. Aznap volt általános koldus razzia.

— No, jöjjön csak, öreg.

Lehajtja ősz fejét és nem ellenkezik.

* * *

A rendőrkesztyurán, kihallgatás közben, a sapkáját forgatja a kezében, mint, mondjuk, a „Bánk Bán“ előadásain az ősz Tiborcot megszemélyesítő színész. Erős két csuklója, amelyet acélos szorításává módolt a gyalu markolása, ujjai, amelyeknek pórusait egy életre barnára pácolta a brunolin, szünetlenül hajtják körbe-körbe a sapkát.

S. János 59 éves, évek óta munka nélküli műasztalos nem tiltakozik a tiltott adománygyűjtés vádjá ellen. Rábólotgat a nemleges kérdésre is. Persze, hogy nincsen koldulási engedélye.

— Hiszen ha legalább az volna... — sóhajtja és felnéz a mennyezetre, annak jelzéseül, hogy akkor új világ nyílnék előtte. Mert külön kaszt a koldusoké, az ebbe a rendbe

való tartozás már a megélhetés valami alacsonyrendű, de sikeres lehetőségét jelenti, amolyan hatóságilag engedélyezett ipar. Alkalom a tengődésre.

Azért én koldus vagyok, ha nincs is engedélyem — mondja szomorúan, mintha csak szelidhangu megjegyzésével és egész testi kiállásával bizonyítani akarná, hogy minden munkanélküli koldus, mert a viszonyok azzá teszik. Hiszen senkit sem az a pecsétetes írás tesz koldussá, amelyet sok utánjárás és protekció után a rendőrségen állítanak ki, hogy rongyok között elzsirosodva, szétmáljon a kéregetők zsebében, — hanem az a tény, hogy nincs kenyere.

A szabályok azonban mást mondanak. És minthogy S. János ötvenkilencéves munkanélküli műasztalosnak sem rendes lakása, sem — önnön bevallása szerint — foglalkozása nincs és tettenérték tiltott adománygyűjtésen, közigazgatási eljárás alá kerül és talán lecsukják. Arról természetesen nem esik szó, hogy a rendőrségi fogdának, ilyen minősítés alapján, a volt Battyányi uccától a Gyermekkorházig kellene terjednie, hogy befogadja mindazokat a koldusokat, akik koldusok, de nincsen engedélyük...

* * *

Amikor kikisérik az őrizetes cellába, a folyósón vizet kér. Amíg felhajtja, néhány mondat erejéig beszélünk vele.

— Dél-Amerikába is kivitték azt a butort, amin én dolgoztam. Nem maradt már semmim, csak a szerszám-ládám. Attól nem tudok megválni. Abban hanyódott ez az öreg, csak szájharmonika. Napokig próbálgattam otthon, amíg megint belejöttem. Tanonckorom óta nem játszottam rajta. Így próbálnék valamit. Hej, ha az urak hozzá tudnának segíteni egy új szájharmonikához... Munka? Az már nem jut nekem, csak lenne egy jó szájharmonikám, a tudóm még jó...

Aztán rácsukják a pince ajtaját.

Disztelen ravatal

készül a londoni konferencián

(Arad.) London felé néz aggodalommal a világ szeme. Annyi csalódás és annyi kiábrándulás kísérte és követte már a nemzetközi konferenciákat, hogy a világgazdasági értekezlet felé sem száll a reményességnek *semmiféle* érzése. Pedig elérkezett az utolsó, talán a *legutolsó* pillanata annak, amikor

a káoszból, a süllyedésből, az összeomlásból valamiféle kivezető utat *kellene* találni.

Az, ami ma szemünk előtt lejátszódik, a valutakorlátozások, a tiltó vámok rendszere, az árubehozatal korlátozása, az autarchiás törekvések, a

pénznek ingadozása, valamennyi állam költségvetésének krónikus deficitje, a folytonosan *növekvő* munkanélküliség és a folytonosan *csökkenő* termelés, mind arra int: *valamit tenni kellene*.

A módszerek azonban ma is a *régi*ek, az elgondolás ma is a régi és az *eredmény* sem lehet más, mint aminő régen volt.

A konferencia előkészítése, a kényes kérdések gondos kikapcsolása, a konferencia hátamögött jóelőre megkötött paktumok, az államok kormányainak törekvése, hogy még mielőtt valamiféle határozatot hoznak Londonban, *ujból* szigorítsák a behozatalt, mind arra mutatnak, hogy *a londoni konferencia méltó testvére lesz elődeinek*.

Ez pedig azt jelenti, hogy *az organizált és állami alakulatokba tömörült kapitalizmus meghuzza önmaga felett a lélekharangot*. Olyan nagyon akar kapitalizmus lenni, olyan nagyon akarja, hogy az általános összeomlás ellenére nemzeti egységeiben életben maradjon, hogy ebben a görcsös ragaszkodásában a *részéért való elszánt küzdelemben feláldozza az egészet* és készül a maga disztelen ravatalára, amelyen ősi barbár pogány szokás szerint milliókat, *a munkanélküliek millióit* áldozza fel, hogy a társadalmi rendek másvilágán is legyenek rabszolgái.

Nem a kapitalizmus bukása az, amely bennünket iszonyattal tölt el. Attól a tenger szenvedéstől borzadunk, amely az összeomlás eddigi útján sujtott bennünket és az fojtogatja a torkunkat, ami még csulán következik.

Mi tudjuk jól, harmincmillió munkanélküli, bezárt gyárak és elárvult műhelyek, no, meg a hitleráj tanítottak meg arra, hogy a világrendek válsága, halála és újak születése nem úgy következik be, ahogy egy dinasztiaiból való uralkodók követik egymást a trónon: „a király meghalt, éljen a király“, hanem úgy és aképpen, hogy *az átmenetet, a földbomlást, az összeomlást rettentő összeomlások kísérik*.

A konferencia színhelyén, a londoni földtani intézetben, bizonyára van *földrengésmérő* is. És ez az érzékeny műszer jelzi a föld méhének forrongó kavargását is. Vigyék be ezt a mérőt a konferencia nagytermébe, helyezték a delegátusok asztalára és látják majd a világ minden részének diplomatái, hogyan reng a műszer, hogyan írja le a legfantasztikusabb görbeket.

Látják majd, és akiknek szemük van látják és akiknek fülük van, hallják. Most cselekedniök kell a látottak és a hallottak alapján.

London felé nézünk, amely eredménytelenségével a régi világot fogja temetni és *figyeljük a könnyben, vérben, nyomorúságban születő új világot*.

Mindennemű fűszer és csemegeárunk
legjobb minőségben, legolcsóbban **ÉLES** fűszer- és csemegeüzletében o—o

Bomba robban,

az erőszak furiái száguldanak végig Ausztrián

(Arad) Pestis, a barna pestis pusztit most már Ausztriában is. Ez az ujkori epidemia éppen olyan gyalázatos és szennyes hullámokkal borítja el az emberiséget, mint valaha a középkori járványok. Csak megdöbbenéssel és undorral gondolhat a kultuember arra a barna nyavalyára, amely Középeurópát rothasztja. A nacionalizmusnak ez a fekélye, amely a legnemesebb kulturértékeket fertőzi meg s amely az ősemberi ösztönöket szabaddítja rá a világra, a kis Ausztriában a kiméletlen polgárháboru szörnyüségait idézi fel. Bomba robban, pokolgépek motolláznak, csattan a revolverek ravasza, az eröszaknak elszabadult furiái tartják rettegésben egész Ausztriát...

Vannak korszakok a történelemben, amikor eltörölhetetlenül és könyörtelenül az erőszak lép a történelem porondjára, amikor megszületni akaró *uj világok, a haladásnak, az emberi szabadság* kiteljesülésének erői nem képesek másképen érvényesülni az elnyomó hatalmi erökkel szemben, mint ugy, hogy az erőszakkal erőszakot szegeznek szembe...

De mit akarnak a barnainges bestiák? Ujat, jobbat, szebbet akarnak hozni? A népet akarják felemelni? Boldogabbá, jobbá akarják tenni az embert? Ha így volna, el kellene szenvednie az emberiségnek az erőszak gyötrelmeit, mert hiszen utána kitérülne a világ térségei, *meg* nagyobb egységbe emelkednének a világ dolgai, biztonságosabb volna az élet és a kenyér és több lehetne a kultúra.

Ámde nem erről van szó! Nem a haladásnak eröit képviselik, nem a szebbet és jobbat, A középkorba vagy még messzebb akarják visszarántani az emberiséget, guzsba akarják kötni a szabadságot, meg akarják ölni a szellemet, barna ingbe akarják öltöztetni az egész világot, szolgává akarják aljasítani a tömegeket mindenütt, ahová elérhet a rohamkésük hatalma.

Példa áll előttünk. Egy hatvanmillió jobb sorsra érdemes, derék nép szörnyü Golgotája sötétlik felénk. Ezt a sötétséget, ezt a szellemtelenséget, a szolgálalküség alázatát, a gondolatgyilkos diktaturát akarják rákényszeríteni Ausztriára is. Az eszközök, amelyekkel dolgoznak, méltók ahhoz a „szellemhez“, amelyet képviselnek.

Reméljük, Austria demokracián nevelöött népe, megszervezett ereje elég magas gát lesz arra, hogy megakadályozza a barna árvizet...

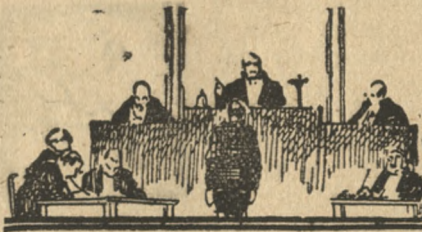
Bomba robban, pokolgép motollázik, az erőszak furiái száguldanak végig a kis Ausztrián.

És mégis az osztrák köztársaság *nem lesz a hitleráj martaléka*. Az osztrák nép le fog számolni a barna pestissel.

Eheztette

és fogházba juttatta az arany

(*Temesvár*) Bizony, nem olvan ez a V. A., mint aki az aranyszakmában dolgozik. Inkább munkanélkülinek látszik. Valószínűtlenül nagy, elnyűtt, groteszk cipőjével, állásnélküli

pincérnek, aki egyik nyári vendéglőből a másikba lohol kisegíteni. Pedig aranyban dolgozott, arannyal, de a csalfa fém csak incselkedett vele. Másoknak ragyogott, neki csak az árnyéka jutott, néhány lelt hullatott neki, végül pedig gazdagság helyett bajba döntötte, most ezért

áll itt a bírák előtt, *silkasztással* terhelve.

V. A. az ékszereket egy ékszerésztől kapta bizományi eladásra, nem éppen sulyos aranytárgyakat, kis függőket, karkötőket és ezekkel róta az uccákat, falvakat. És a rábízott ékszerek egy napon elsikkadtak nála. Megkérdi tőle az elnök. bűnösnek érzi-e magát, de V. A. nem ad egyenes feleletet, hanem *az elszámolási viszonyt emlegeti*. Úgy látszik, hallotta valakitől, hogy az elszámolási viszonyal kell védekezni, ami némely esetben be is válik, de ezuttal nem segít az elszámolási viszony emlegetése, és amikor ezt megmagyarázza neki az elnök, csalódottan el is hallgat.

— Kilencezer lei értékű ékszer hiányzik, hová tette? — kérdi tőle az elnök.

Igen, ez az, hogy hová tette, ezen fordul meg minden, azért van itt és meglátszik a vádlotton, hogy amint a kérdés ilyen egyenesen és kérlelhetetlenül mered rá, melege van tőle, szeretne elbujni a feleletadás elől, de nem lehet, ott áll egyedül a tárgyaló terem közepén és a bíró várja a feleletet s ő hallgat. Pedig bizonynal a fogházban és otthon is nagyon sokszor foglalkozott azzal, hogy mit feleljen erre a kérdésre és sok mindenfélét kiterve't, de most csődöt mondott mindez.

— *Zálogba tettem őket* — nyögi ki végre megadóan az elnök újabb nógatásaira.

Ezen most már tul volna, ezt már beismerte, némi megkönnyebbülés látszik is V. A. szántott arcán, de újabb kérdés jön és erre is nehéz a felelet.

— Miért tette zálogba? — kérdi tovább a bíró.

Ez az, hogy miért, hiába, a bírók nagyon kíváncsi emberek.

— Nagyságos elnök ur, amikor mentem Dévára, az egy szombati napon volt... — mondja nyögdecselve V. A. és már éppen lendületbe jönne, hogy beleringatódzék a szavak kábulatába, de nem lehet folytatni, mert megállítja az elnök.

— Arra feleljen, hogy miért tette zálogba? — ismétli az elnök.

— Nem ment az üzlet, háromszáz leit sem tudtam egy héten összehozni — mondja csendesen és mélyről jövően.

Igen, ez az, V. A.-nak a táskájában ott fénylettek az aranyholmik, de hiába járta a házakat, uccákat, mert háromszáz leit sem tudott összehozni és otthon volt a három gyerek és az asszony és enivaló kellett és házbér és minden és V. A., aki még nem volt büntetve, aki esztendőkön keresztül becsületesen éhezett, hóna alatt a táskájában az aranyholmikkal, ezen a napon betegségtől és éhségtől lázas fejjel, elszántan nekivágott a bűn utjának.

Nekivágott a zálogháznak és a nála levő aranytárgyakat az utolsóig *elzálogosította*.

A pénzt pedig gyógyszerre költötte, orvosra, kenyérre, odaadta a feleségének, hogy fizesse ki belőle a tejest, a fűszerest.

Volt gazdája kijelenti, hogy nem kívánja a megbüntetését, de ez már nem sokat használ. Csak a három gyerek és büntetlen előélet használ és ezért V. A.-t csak *hat heti fogházra* ítélik.

Aranyban dolgozott, mindig arany volt a táskájában, az arany pedig éhezettette és végül fogházba juttatta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Özv. FLAM LIPÓTNÉ a maga és családja nevében fájdalomtól megtört szívvvel jelenti, hogy szeretett fia, a legjobb testvér és apa

Flam Miksa

életének 51-ik évében rövid szenvedés után folyó hó 15-én délután 6 órakor váratlanul elhunyt.

Béke poraira!

Arad, 1933. június hó. 16-án

Hat nyelven beszél

maturája van és mégis lehengette az Élet. — Országutak koldusa, akit a szíve megszőktetett a földi igazságszolgáltatás elől

(Nagyvárad.) A szólás mondás azt tartja, hogy ahány nyelvet tudunk, annyi embert jelentünk. K. I. huszonhárom éves rádióműszerész ezek szerint hat ember értékét reprezentálta, de még sem tudott megélni. A mai haramiaidók a szólásmondások értékét is erősen devalválták, az ember értékében pedig olyan rombolást végeztek, hogy sem testi, sem szellemi kiválóság és adottság nem biztosíték arra, hogy a létentartáshoz szükséges anyagiakat meg lehessen szerezni. A *magyarul, németül, románul, angolul, franciául*

és olaszul beszélő fiatal munkásember csütörtökön került a büntető bírák elé *két rendbeli csalás* büntette miatt. A tárgyaláson K. elmondotta, hogy érettségije van, apja köztisztviselő volt, de még a háboru előtt meghalt, ő azonban *maturája és nyelvtudása ellenére seholsem tudott elhelyezkedni*, becsületbeli adóssága is volt. Elkeseredett hangulatban sétált a Bémer-téren. Azon gondolkoztam, miként tudnék pénzt szerezni. „Az adósságomat akartam mindenáron kifizetni. Végül is eszembe jutott, hogy bemegyek az egyik házba és a házfelügyelőtől megkérdezem a lakók közül kinek van rádiójuk. Jelentkeztem is a lakásokban és sikerült is két rádiókészüléket javítás végett magammal vinnem. A gépeket eladtam.“ Az egyik károsult, amikor személyazonosság végett megkérdezték, hogy hol született, nagy derűtség közepette így válaszolt: „Ebben a pillanatban nem jut eszembe, de tessék, itt van az anyakönyvi kivonatomban.“ Ebből azután kiderült, hogy az asszony Jugoszláviában született. K. I. huszonhároméves, hat nyelvet beszél, érettségizett fiatalembert hat heti fogházra ítélték.

Hányódott pusztákról, tanyákra, tanyákból falvakba és mindenütt szomorúságot, éhséget talált. Az öreg koldus sorsa egyre kegyetlenebbé vált. Meghált az árok-szélen, kis vizet lefetyelt a kutvödrökből, de amikor kenyérért kopogtatott az ajtókon és elsírta az ősi koldussírást: *adjatok!* a legtöbb helyen azzal válaszoltak: *nekünk magunknak sincs!* Az öreg, hatvanötéves kéregető elnyűtt testét egyre roskadtabban vonszolta tovább. Ereje folyton csökkent, szíve egyre jobban elhasználódott. A környéken, ahol legutóbb járt, — így szól a csendőri jelentés — egy kamrát talált, amelyet vasruddal felfeszített és a kamrából

néhány értéktelen dolgot magához vett. Már tovább akart állni, amikor szembe találkozott a károsultal. Az öreg koldus szíve ezt a hirtelen izgalmat már nem bírta el. A rongyoskodást, az éhezést, az országutakon való baktatást, a fagyoskodást nagyon megérezte. Izgalmában szivszélhűdést kapott és a helyszínen meghalt. Magányos uton árva, fonynyadt levelet sodor a szél... Egy rongyossal kevesebb. Helyére, talán kevésbé elhasznált szívvvel, új koldusok jelentkeznek...

A kalapács tragédiája

(Arad.) Valaha az üllőn csengett vidám dalokat. Ez volt hőskora. Csodálatos dolgokat művelt az emberi kultúra szolgálatában. Aztán, hogy kikovácsolta a kapitalista civilizációt,

a nagyszerű gépeket és mindent, ami van, a — sarokba dobták. Éppen úgy, mint az embert, aki forgatta, akinek az ereje volt, akinek a kezében a világ csodája lehetett.

A kalapács egyelőre befutotta pályáját és most eszi a vasnak szörnyű betegsége, a rozstda. A kalapácsot odavetették az enyészetnek, de vele együtt pusztul az ember is, aki kalapács nem tud boldogulni, aminthogy nem tud boldogulni kalapács nélkül az emberi társadalom sem. Fuldokló, rettenetes kinokban vonáglík a kalapácsától megfosztott emberiség.

De nem itt kezdődik még sem a kalapács tragédiája.

Hiszen a kalapács azért benne rejtőzik azokban a csodálatos gépekben, amelyeket kikovácsolni segített. A multja benne rejtőzik a jövőben.

Hanem: az újságolvasót meglepheti, hogy egyre gyakrabban rátéved a szeme az olyan hírekre és riportokra, amelyekben arról van szó, hogy ez vagy amaz *kalapáccsal gyilkolt*. Igen, rikoltanak a címek: kalapácsos gyilkosság! Most is, éppen most olvashatjuk az erdélyi lapokban, hogy egy székely munkás *kalapáccsal agyonvert egy legényt*. Ezuttal a kötő kalapácsa volt a gyilkosság eszköze. Nemrégiben a lakatos kalapácsa került erre a sorsra és ki tudja, még mostanában miféle kalapácsok nyelére görbült rá a gyilkos kéz.

Szomorú sors a kalapács sorsa, hogy gyilkos fegyver lesz belőle és nem alkotásra ragadják meg, hanem emberölésre. Csak azért válhatott a kalapács sorsa ilyen gyászossá, mert csakugyan nem követ törnek vele új utak építéséhez, nem vasat kovácsolnak vele új művek számára, nem márványt faragnak a segítségével kulturát hirdető építmények falába, hanem eldobták, mint haszontalan eszközét a munkának és mint az emberé, a kalapács utja is lefelé hajlani látszik a barbárságba...

De reméljük, lesz még feltámadása az új világot kovácsoló örök kalapácsnak.

Mi lesz veled emberke?

Érettségi — cukorlopásból.

(Kolozsvár). Elintézték egy 12 esztendős fiu ügyét, aki fogadkozva és könnyes szemmel siet ki a teremről azzal az ígérettel, hogy meg fog javulni. Következik a másik ügy. Valami lopásról van szó, nagyobb szabású ügy, cukorlopás. A tanácselnök nézi az aktákat, aztán azt mondja: „Sajnos, ezen mi már nem tudunk segíteni, már nem tartozik a fiatalkoruak bírósága elé, mert husz esztendős lett. „Rezignáltan mondja, érzik a hangján, hogy jobban szerette volna ha a fiatalkoruak bíróságához tartozó idő alatt megjavult volna ez az emberke, de nem sikerült. Ellenben elérte a husz esztendőt, kinőtt a fiatalkoruak bíróságának hatásköre alól, ember lett, érett lett. Felnőtt bűnügyileg.

Beszólitják szóbanforgó B. I.-t a terembe. Energikus léptekkel siet be egy kis zömök, szőke ember, rossz cipőben, elszántan, valósággal férfiasan, megszokottan, bátran megáll az emelvény előtt és mély bariton hangon, de közömbösen mondja: „Tessék, itt vagyok.“ Szinte kihívóan mondja ezt, mintha mondaná: na látjátok, itt vagyok megint, nem félek tőletek, csináljatok velem, amit akartok.

A tanácselnök ránéz és azt mondja neki csöndesen és tegezve, mint ahogy a fiatalkoruak bírósága elé kerülő gyermekeket szokta tegezni, bizalmas, apai hangon: „No, fiam, baj van veled a cukor miatt?“

— Én nem tudok róla semmit feleli az emberke és von egyet a vállán.

— Az lehet, fiam, de mi már nem foglalkozhatunk ezzel az ügyvel, most már odaát, a másik bíróság előtt kell felelned ezért, mert *nagykoru* lettél — mondja neki az elnök.

B. nem szól, megint ránt a vállán, hallgat, idegesen simit egyet szőkés bajuszán, aztán lopva szétnéz a teremben, mintha utoljára még egyszer az emlékezetébe akarná vésni. Igen, ez a terem más, mint a többi tárgyalóterem, itt virág van az ablakban, fogházörök helyett pártfogónők vannak, de ő már kinőtt innen.

SIMAY

uszoda és napfürdő

megnyilt

Nők és férfiak minden-
nap d. u. 6—8-ig.

Uzás tanítás felnőttek
és gyermekeknek.

Leszállított árak!

— Két esztendeje nem dolgozol — szól megint az elnök.

— Tessék munkát adni, szívesen dolgozom én — feleli keserűen a fiatal vádlott.

Az elnök összerakja az aktákat, ráír valamit: *Na szer-
vusz!* — szól még B.-nek, aki kimegy a tereméből. Csendesesen
megy kifelé, a fejét kissé előrehajtja, úgy megy, mintha
bucsut vett volna valemí kedves ismerőstől. Most vett bucсут
gyermekkorától, csavargós, javítóintézetes, bus gyermek-
korától, *felnőtt* lett. Most már átkerül egy másik terembe,
mert férfi lett, érett ember, most már, ha valamit még elkö-
vet, a rendes fogházba kerül és szuronyos fogházörök cipe-
lik majd ide-oda. Megismeri majd a bilincset is, most már
mindez jogos vele szemben, mert férfi lett.

Igy lépett át B. I. a gyermekkorból a férfikorba, egy
cukorlopás aktájával.

Három tragikus haláleset Aradon

(Arad). Egyszerre három közismert, értékes egyéniséget
ragadott a Halál az aradi társadalom éléről.

*

Stein Zsigmond, a Romcomit igazgatója évtizedek óta
nélkülözhetetlen vezéralakja volt Arad közgazdasági életé-
nek. Itt dolgozott, itt tevékenykedett
egy erős jellem törhetetlen energiá-
jával. Szívélyes és közvetlen modo-
rával sok barátot szerzett magának,
akik tisztelő hívei voltak Stein Zsig-
mondnak, az igaz embernek. Most könnyes szemmel tekinte-
nek Abbázia kék ege felé, ahol utolérte Stein Zsigmondot
kegyetlen végzete. Távol barátaitól, távo! ismerősei táborától,
távol a várostól, ahol élt, dolgozott, talán könnyebb volt
meghalnia. De nehezebb azoknak, akiket itt hagyott... Még
egy utolsó pillantással sem bucsuzhattak el kedvelt arcától,
nem kísérhették el az utra, mely a halottnak csendes pihe-
nést az élőknek könnyes megkönnyebbülést hoz.

Jellinek Józsefné ragyogó fiatalsága sincs többé. Pedig
milyen bájosan kacagott még tavaly nyáron orvosai sze-
mébe, amikor azt tanácsolták neki, hogy operáltassa magát,
a vakbéllel nem jó tréfálni. És élt, hatott, boldogított tovább.
Amíg a Sors meg nem állította. Súlyos állapotban került a
szanatóriumba és hiába volt az orvosi tudomány minden fá-
radozása, a legmesszebbmenő áldozatkészség, a sorozatos
műtétek kínos egymásutánja, a felszivódott méreg megfoj-
totta a gyenge, ifju szívet. Az ő holttestét Szegedre vitték,
Aradon csak virágillatos szelleme maradt, mely végiglebeg
a korzón, meg-megjelenik a társaságokban, szegények la-
kásaiban, ahol szeretettel gondolnak rá, mert nem egyszer

simitotta el a gondok ráncait elgyötört homlokokról, nem egyszer törülte le a könnyek patakját kétségbeesett szemekről. A lelke itt maradt Aradon.

* * *

Flam Miksa sem mosolyog többé optimista szemeivel barátai és ismerősei arcára. Nagy munkabírásának vége; elárvult íróasztala előtt a szék, melyben annyit dolgozott. És megálltak, megszűntek néhány napra kiterjedt vállatai, melyeket tudással és szorgalommal, fáradhatatlan ambícióval, kitűnő közgazdasági felkészültséggel, de mindenek felett a legnemesebb becsületességgel jóformán a semmiből teremtett és országos hírűvé fejlesztett. Tevékeny részt vett minden közérdekű, szociális és kulturakcióban; hűtellen buzgalommal szinte követelte a helyét mindenütt, ha úgy érezte, hogy anyagi segítségével, minden szépért, jóért, neimesért rajongó szívével, sokoldalú ismereteivel, tapasztalataival segítségére lehet a célnak. És megszűntek a havi segélyek, amik olyan családokat éltettek, akik nem is ismerték őt. Mert megmerevedett a kéz, amely adta őket. Az üzleti életben korrekt, pedáns, egyenes Flam Miksa a jótékonyosság terén rejtett utakon járt és olyanoknak és úgy adott, hogy nem is sejtették, kitől ered a jótétemény. Pedig nem csekély összegek voltak. Most már tudják és tört szívvel, könnyes szemmel frissen hantolt sirjához járnak: megköszönni...

—BCU Cluj / Central University Library Cluj—

Teljes üzemben az Astra gyár

(Arad). Nem régiben adtunk hirt arról a gigászi küzdelemről, amelyet Sapira Emanuel, az Astra gyár igazgatója végzett, hogy az üzembeszüntetését elkerülhesse. A küzdelem meddőnek látszott és a fiatal vezérigazgató előtt az üzleti és politikai akadályok garmadája állott. Mindenki abba hagyta volna eredmény nélkül ezt a harcot, de Sapira Emanuel nem nyugodott. És övé lett a győzelem.

Minden ellenkező véleményt letört vagy meggyőzött, minden bezárt ajtót kinyitott. És meghozta Aradra az évek óta kiüldözött munkát.

Az Astra gyár e héttől kezdve ismét háromezer emberrel dolgozik és ez a háromezer ember hosszú időre el van látva munkával. És kenyérrel. A háromezer ember tizezer család megélhetését jelenti; majdnem minden aradi munkanélküliét, mert belőlük élnek az iparosok és kereskedők légiói is. Az Astra gyár kéménye füstöl és ez a füst nem fekete kormot, hanem piros örömet áraszt.

Hála érte Sapira vezérigazgatónak, Botiuc Elek dr. polgármesternek, Lázár prefektusnak és Pop C. István dr.-nak.

POLITIKA

az Erdélyi Élet görbetükrében

— Van-e valami látható eredménye a világkonferenciáknak?

Kohonné bemegy kisfiával egy előkelő belvárosi divatáruházba és vörös posztót akar vásárolni. A segéd levesz az állványról egy nagy vég vörös posztót és Kohonné elé rakja a pultra. Kohonné alaposan szemügyre veszi, aztán megszólal:

— A színe nem megfelelő.

A segéd újabb vég posztót rak a pultra, ezt is megtekinti és vállvonogatva mondja:

— Ez sem felel meg.

A segéd erre az üzlet minden részéből összehordja a vörös posztókat, már egész posztóhegyek tornyosultak a pulton, amikor Kohonné rácsap egy vég posztóra:

— Na végre! Ez az a szín, amit keresek.

A segéd arca ragyog a boldogságtól, métert és ollót vesz elő, aztán udvariasan megkérdezi:

— Mennyit parancsol, nagyságos asszonyom?

Kohonné erre a legflegmatikusabb hangon rendelkezik:

— A kisfiam krampuszába szeretnék egy új nyelvet tétetni.

— Tisztító-akciókkal lehet végleg kiirtani a korrupciót?

Kohn fáskamrájából ismeretlen tettesek állandóan lopkodják a fát. Egyik barátjának tanácsára vesz egy farkaskutyát és bezárja a kamrába, hogy a fára vigyázzon.

Néhány nap múlva megkérdezi tőle a barátja:

— Na, megszűntek a lopások?

— Egy lenét, — feleli Kohn mérgesen — épp úgy lopnak, mint azelőtt.

— Hogy-hogy?

— A kutya úgy ugat, hogy nem hallom tőle a tolvajokat.

Nyári ujdonságok

selymekben és mosó anyagokban poplin és delainok nagy választékban, gyári árban

I. EISELE-nél Str. Metianu (Forray-u.) 2.

ÉRTESÍTÉS.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy a Str. Unirei 14. sz. alatt (Ortutay palotában)

cukrászdát nyitottam.

Legtinomabb mígnom, csemegék és különlegességek állandóan Irissen készülnek. Rendeléseket pontosan eszközölk. Szives pártfogást kér:

Fritz Antal

cukrász.

— Vajjon mit szolt a miniszter, amikor a mozi-
sok az új adórendszer végett megfenyegették, hogy
becsukják a mozikat?

Kohnnak kóser vendéglője van. Ebédidő alatt észre-
veszi, hogy egy vendég izgatott hangon tárgyal a főpincér-
rel. Mikor a vendég elment, megkérdezi a főpincértől:

— Mit mondott magának az az ember?

— Azt mondta, hogy disznóság, micsoda uzsora árák
vannak nálunk és nem érti, hogy van képünk elkérni öt-
ven leit kéri egy adag kozmás sóletért.

Kohn megkönnyebbülve mondja:

— Csak ezt mondta? Már azt hittem panaszkodott.

— Mi a titka annak, hogy Vajda minden eddigi
miniszterelnökkel szemben növeli népszerűségét?

Kohnt hallatlan tisztelettel és csodálattal nézi a fia,
mert Kohu mindent tud.

Vacsora után például Kohn rágyújt egy szivarra és a
kisfia csodálattal nézi, hogy milyen szép füstkarikákat tud
fujni az apja.

— Tata, — mondja a kisfiu — te milyen ügyes vagy.

— Ugyebár?

— Én is tudnám ezt csinálni?

— Te nem tudnád, fiam.

A kisfiu gondolkozik egy kicsit, aztán így szól:

— De azért van valami, amit én tudok és te nem.

BCU Napj / Central University Library Cluj

— Nőni.

— Miért vannak Maniunak most, hogy nem mi-
niszterelnök, minden kérdésben olyan kitűnő tanácsai?

Kohn és Grün, a falu két füszerese, állandóan konkur-
rálnak egymással. Ha az egyik kiir valamilyen árut 5 leire,
a másik rögtön kiirja 4 leire. Ez így megy már évek óta.

Egyszer Kohnhoz beállit egy asszony és megkérdi:

— Hogy a hering?

— Hat lei.

— Hat lei? A Grünnél 5 leire van kiirva.

Kohn dühös lesz és azt mondja:

— Akkor menjen a Grünhöz.

— Igen, de a Grünnél most kifogyott a hering.

— Kifogyott? Na majd a nálam kifogy, akkor én is 5
lejért adom.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos
nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvány-
nyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink van-
nak feljogosítva.

Tuniszi kaland

A hangosfilm a válság ellenére is egyre fejlődik, a műtermekben olyan titkokat tudnak már, amelyekről néhány évvel ezelőtt sejtelmük sem volt a film szakembereinek.

Sajnos, a válság egyelőre megakadályozza, hogy ezeket a technikai csodákat megvalósítsák, de el lehetünk készülve rá, hogy az új konjunktúra beköszöntésével megjelenik majd a színes és plasztikus, tökéletesen beszélő és éneklő film. Addig azonban meg kell elégednünk a film művészi fejlődésével, ami szintén napról-napra szembetűnőbb. El lehet képzelni, hogy micsoda megerőltetésükbe kerül az új csodák ismerőseinek, hogy a régi, szűk kerek-

tekbe szorítsák a csapongó fantáziájukat és mégis új utakra vezessék a közönséget. Mert a tűznek nem szabad kialudni, a nagyközönség érdeklődését ébren kell tartani addig is, amíg az új technikai találmányok a gyakorlatban érvényesülhetnek. Jó példája ennek a modern utkeresésnek a „Tuniszi kaland” című kalandor komédia, amelynek főelőnye, hogy az északafrikai, gyönyörű helyszíni felvételeket és a tropikus világ érdekes néprajzi tanulmányait nem nagyképernyős tudományos formában tárja elénk, mint az izgalmas cselekmény szerves és elválaszthatatlan alkatórészét. Az üde történet egy gyarmati üzletből indul ki, ahová éppen utban van egy berlini ifjú. Nagybátyja friss munkaerő gyanánt hívta meg vállalatába, amit a konkurrencia igyekszik elgáncsolni. Miután temperamentumos ifjuról van szó, aki azonkívül nem is ijed meg a saját árnyékától, cselhez folyamodnak és egy gyönyörű énekesnőt visznek a fiatalember elé. A hal horogra akad és ahogy a hálóban vergődik, amíg magával rántja a csinos halászt is, ez a film tárgya. Nincs benne hazug

Köszönetnyilvánítás.

Bánattól elgyötört szívünk egész melegével mondunk hálas köszönetet mindazoknak, kik a körünkől örökké eltávozott forrón szeretett és felejthetetlen boldogemlékű jó testvéreink, hön szeretett sógornő és nagynénink

BUTTINGER ANNA

temetésén résztvettek, ravatalát szeretetük koszorújával és csokrokkal borították, végtelen nagy fájdalomunkban vigasztalásaikkal felkerestek, valamint nagyszámú ismerőseinknek és jóbarátainknak, hogy a végtisztességen megjelenni szivesek voltak. Arad, 1933. június hó 10-én.

A gyászoló BUTTINGER-család

szentamentalizmus, sem émélygős szerelmeskedés, csupa friss, humoros, eredeti ötlet az egész. Rendezése változatos-
ságokkal és meglepetésekkel bőven szolgál. A cselekmény
tempósan gördül, sok helyen rohan a kifejlés felé és izgal-
masabbnál, izgalmasabb jelenetek követik egymást. Az ide-
gek tulfeszülését azonban mindig megakadályozzák a humo-
ros epizódok. A film szereposztása elsőrendű. Ellen Richter,
Senta Söneland és Rosa Valetti egymást mulják felül szép-
ségben és kedvességben. Theo Schall erőteljes és férfias,
mint mindig, Huszár Pufi rendkívülien mulatságos.

Divat a szerelem

Inkább „Divat és szerelem“ lehetett volna a címe annak
az énekes vígjátéknak, mely a párisi midinettek mai életét
viszi a filmre. Minden férfi vágyainak célpontja, sokszor

elérhetetlen álma, Páris és a „világ fővárosában“ azok az édes, kicsi nők, akiknél — hir szerint — senki sem tud jobban szeretni a vilá-
gon. És minden nő vá-
gyainak célja a „párisi ru-
ha“ és a misztériumok
misztériuma a nagystilű
divatszalon, ahol ezek a
ruhák készülnek. Mit adhatott volna a filmszerző kapósabbat
egy darabban, mint a párisi lányt és a párisi ruhát, hogy a
világ mindkét nembeli közönségét megfődi?

A „csók ünnepén“ indul meg a cselekmény, a párisi
midinettek nagy napján, Katalinkor, amikor nyilvánosan meg-
megölelsetik és régi szokás szerint megcsókolhatják azt a
férfit, akitt szeretnek. Nelly, a darab hősnője szintén ilyen
kis midinett, egy édes kicsiny párisi lány, aki mindenkinek
tetszik, akit mindenki szeret, csak Charly nem vesz észre,
a nagy divatáruház első tervezője. Pedig Nelly éppen őt sze-
reti és meg is csókolja, Katalin éjszakáján. Azt hiszi, ezzel
el is érkezett a boldogság Cimboraszóájára, de másnap keserű
csalódás éri. Egy áruházban dolgoznak, de Nelly csak var-
rónő és a hirneves divatkreator kegyetlenül felmond neki,
mert egyik modeljét saját izlése szerint változtatja meg. Hát-
kivágás, vagy — nem hátkivágás — ez itt a kérdés és a kis

NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget, a Szerk.

Flam Miksa
petróleum és benzinlerakata
tovább működik.

női Hamlet elbukik, mert a hátkivágás mellett döntött, holott a tervező művész el kívánta takarni a selymes női hátakat. Nelly az uccára kerül éppen amiatt a férfi miatt, akit ki mondhatatlanul szeret és akit tegnap csókolt meg először — de valószínűleg utoljára. Mit tesz Isten? Összeül a nemzetközi divatkonferencia és a hátkivágás mellett dönt, sőt Nelly imkriminált ruhájának ítéli oda az első díját. Hir, dicsőség, pénz minden a kis midinettre mosolyog. Lehetséges, hogy pont a szerelmi boldogság ne érje utól? Nem, csak addig hosszú és változatos ut van még, amit a filmjátéktól tudhatunk meg.

Renate Müller játsza Nelyt és az a csupabáj művésznő épp olyan pompás midinettnek mutatkozik be, mint amilyen nagyszerű gépiró hisasszony volt a „Mesék az irógépről”-ben. Georg Alexander most megtalálta önmagát a divatkreator alakjában és talán kissé kereskedősegédszemü müeleganciája sem érvényesült soha úgy, mint most. Otto Walburgnak se állt még soha oly jól a hadarás, mint ebben a filmben, ahol kedélyét zavartalanul kiélheti. Werbezirk Gizellának jobb komika sem működött még német színpadon és csak az a kár, hogy aránylag kevés filmben játszott eddig. Magyar származására mindig büszke volt ez a kiváló művésznő, és ebben a darabban is tüntet mellette néhány magyar szóval. A magyarságnak egyébként még egy reprezentánsát láthatjuk itt, a tavalyi Miss Magyarországot, a szépséges Tasnádi Fekete Máriát, aki egy szépen induló filmkarrier küszöbárul lépett a házasság révébe. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a sok-sok édes, igazi midinettet, akik nem játszóak hanem élnek a párisi lányok életét a filmben is.

Muss man sich gleich scheiden lassen?

Betegség-e a féltékenység, vagy butaság? Önzés, gög, vagy alárendeltségi érzés? Ki lehet gyógyítani valakit a féltékenységből? Vagy úgy kell elfogadnunk a féltékeny embert, ahogy van és minél kevesebb okot kell adnunk neki a féltékenységre? Sok asszony azt mondja, hogy a féltékeny férjét meg kell csalni. Így legalább nem ok nélkül féltékeny, mások viszont arról panaszkodnak, hogy házastársuk nem féltékeny, mert nem szerelmes. Lehetséges-e féltékenység szerelem nélkül és létezik szerelem féltékenység nélkül?

Örök kérdések ezek, amelyek talán azóta aktuálisak,

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

amióta ember él a földön és mindig aktuálisok lesznek, amíg az emberi faj ki nem hal, vagy ki nem hül. Az irodalomnak és ő színpadnak is örök témája a féltékenységgel és Shakespearé Othelloja óta számtalan író rengeteg formában énekelte meg a sárga szörnyeteget, amely minden ember lelkének mélyén ott rejtőzik és egy óvatlan pillanatban előbújik, hogy törjön, zuzzon, romboljon, hogy cseteljen, botoljon és egymásra döntsön boldogságot, házasságot és szerelmet. Ha az összeomlás végleges és végzetes tragédiát csinál, ha felszínen morgó és csak zürzavart okoz, komédia születik belőle. Ilyen komédia az a német filmvígjáték, mely legközelebb kerül bemutatóra Aradon.

Egy ügyvédről van benne szó, aki állandóan féltékenységi jelenetekkel üldözi feleségét. A fiatal asszonyka meg sokalja a zaklatást és bejelenti a házi „tigris”-nek, hogy válni akar s ha férje nem bizik benne, indítsa meg a válópert. Az ügyvéd most csávéba kerül, mert természetesen nem tudja bizonyítani, hogy felesége megcsalta. Bizonyítékokat hajszol minden áron, holott az asszonyka ártatlan szerelmi kalandokat provokál. Egy jámbor tanárt szemel ki udvarlójául, akit a leghetetlenebb szituációkba sodor. A férj ugyanis nem nagyon válogat az eszközökben, melyekkel gyanuját alátámaszthatja. A végén természetesen jóra fordul minden, de amíg idáig gördül a cselekmény, rengeteg bonyodalom keletkezik és a humoros helyzetek csak úgy váltogatják egymást.

Hans Behrendt rendezte ezt a vígjátékot és ismét fényes tannjelét adta annak, hogy ötletekben nem marad el a legnagyobbak mögött sem. Elise Elster lány szőkeése és asszouyos, decens bája kitünően érvényesül a zaklatott életü, de mindvégig jókedélyü fiatal nő szerepében. A férjet az aradi közönség egyik kedvence Petrovich Iván játsza a töle megszokott és megkedvelt modorban. Ziegler Marthaban jó szubrettet ismerünk meg. Utoljára hagytuk, de a mulattásban feltétlenül első Szőke Szakáll, aki a beugratott jámbor tanár alakjából feledhetetlen kabinet figurát csinált.

A darabhoz Spoliansky két modern slágert komponált és ezek annyira népszerűekké váltak, hogy a filmet megelőzve tüntek fel a világ minden rádióállomásának műsorán.

ERDÉLYI HIRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Nyári öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Hasenklein kann nichts dafür

A politikai élet humoros, sőt sokszor groteszk fordulatai bő témát szolgáltatnak az íróknak, amint ezt már Aristophanes bebizonyította. Hogy színpadi és filméletünk mégsem bővel-

kedik szatirikus politikai vígjátékokban, annak valószínűleg a hatalmon levő politikai pártok és a mindenkori kormányok az okai, mert magukra ismervén a színjáték alakjaiban, nem kimélnék fáradságot annak megbuktatására. Téved azonban,

aki azt gondolja, hogy az ellenzéki pártok örülnek, ha valamelyik szatirikus a politikai élet kulisszatitkait veszi tolla hegyére. Óh nem! Hiszen ők maguk tudják a legjobban, hogy a kerék fordul és ha ők kerülnek uralomra, rájuk épügy illenek a hatalom eltévelyedéseiről szóló tréfák, mint ellenfeleikre. Általában kellemetlen tünetnek tartják a politikusek, ha a választópolgárok mulatnak félszégeiken és kezdik nem komolyan venni a „nagypolitikát.” Bár ők nyugodtan és kedélyesen kártyáznak ellenfeleikkel a párnézott ajtók mögött, azt szeretnék, ha párthiveik késsel, ököllel, vagy bottal mennének egymásnak. Mindent csináljanak a jó választók, csak ne nevéssenek és főleg ne nevéssenek vezéreiken, mert a nevetés öl. Ezért ritkák a politikai szatirók, filmen és színpadon, ezért fordul a szerzők nagyrésze ma is a szerelmi és bűnügyi témák felé, holott azokból nehezebb új fordulatokat kicsiholni.

Max Neufeld filmkomédiája azonban szakít az ódon tradíciókkal és bátor, biztos kézzel nyul a nehéz, ujszerű témához. Egy szabómestert mutat be, akiből a politika utvesztőjében, részben véletlenek soéozata, részben egy fiatal párttitkár ügyessége folytán képviselő, majd a képviselőház elnöke lesz. A párttitkár célja az, hogy elvehesse a szabómester édes, kis leányát, azonban az iparosnak fejébe száll a dicsőség és még nevésséges ostobaságai következtében meg nem bukik, hallani sem akar a mézszallianszról. Igazán aktuálisabb korrajzot nem is lehetett volna adni a mázoló-kancelárok idejében és nem hisszük, hogy Hitler Németországában előadhatják ezt a sikerült szatirát. A német filmművészet legjobbjai vonulnak fel, hogy százszázalékos sikerre vigyék a darabot. Hans Mohner-Mons, Jakob Tiedtke, Johannes Riemann, Hans Brausewetter, Julius Falkenstein, Paul Otto, Albert Paulig, Paul Westermeier, Lien Deyers, Senta Söneland jobbnál jobb szerepekben ragyogtatják színjátszó tehetségüket és főképen humorukat. Max Neufeld rendezése minden eddigi munkáját felülmulja flott gördülékenységével. Drégely Gábor „Szerencse fia” című vígjátéka óta (véletlenül annak hőse is szabó!) nem láttunk ilyen jó politikai szatirát.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

IFJ. KREBS

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-ucca.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A „REGGEL“

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicora 1.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

Divatáruháza Arad, S'rada Bratianu (Weitzer-János-ucca 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban. bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszerár

A j á n d é k o t
előnyös és olcsó árakon vásárolhat

CSÁKY
órás ékszerésznél

A R A D, Lutheránus templommal szemben. Óra, ékszerjavítás, ékszerzés elsőrangú kivitelben. oo oo oo

Tavaszi angol és francia divatlapok megérkeztek a „REVÜ“ SZALONBA

CSONT

elsőrendü uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

